

178. zenbakia

· AZAROA 2018 ·

pulunpe

Anue, Atetz, Basaburua, Imotz, Lantz, Odieta eta Ultzamako aldizkaria

ARGITARATZAILEA AMETZA KULTUR ELKARTEA

PULUNPE SAREA

Euskara Zerbitzua, Gurutze, Edurne, Laia, Ainara, Patxi, Goizargi, Inma, Izaskun, Maitane, Alicia, Bakartxo, Iñigo, Irantzu, Josu, Arantxa, Iñaki, Jese, Maika, Asier, Facebooken parte hartzen duzenoi, etab... barkatu aipatu ez zaituztegunoi.

EMAILA

pulunpe@gmail.com

ZENBAKI HONETAKO KOLABORATZAILEAK

Sareko taldekideez gain, Txurdan

KOORDINATZAILEAK

Lur Gil eta Itziar Perez

TIRADA

1.600 aleak

INPRIMATEGIA

Gertu

MAKETAZIOA

Zas Komunikazioa

AZALEKO ARGAZIA

Etxalekuko Gaztain Ezkorta,
Iturraskarriko arduradun Juanjo
Zubietak ateratako argazkia

LEGE GORDAILUA

NA 721/93

Inprimategira urriaren 30 an bidalia

Olerkia

“*Txikitan, gaztetan,
“Ez hori egin, beste hura ez da zuzena”
esaten zidaten.
“Errezatu eta bestea errespetatu,
infernura joanen haiz.”
Egun ere,
hainbat kontu eta gezur
esaten dizkigute.
Nolanahi ere,
nire zuzentasunaz
aspetutik oso nabil.
Errespetuaren gainean,
aldiz,
errespetatzen ez nauena
infernura bidaliko nuke
gustura.
Hurtengoan akaso...*”

Joxe Jabier Elizalde

Nafarroako Gobernua
Gobierno de Navarra

Martin Pikabea Agirre,

Gerendiaingo banatzailea

“Herri hau bizirik dago”

Gerendiaingo Etxeberrikoan jaioa da Martin Pikabea Agirre. Industria gasen planta batean egiten du lan, baina soldatapeko lanaz aparte, herriarendako egiten duen lanak denbora ugari kentzen dio: Gerendiaingo kontzejuko lehendakaria da, Ultzamako udalean zinegotzi eta Pulunpe aldizkariaren banatzaile besteak beste. Gai ugari izan ditugu mintzagai berarekin:

• AUZOLANAK

“Denbora asko zen auzolanik ez genuela egiten. Lehen ur hoditerian matxuraren bat zegoenean egiten genituen, eta etxe bakoitzetik pertsona bana agertzen zen, baina mankomunitatean sartu ginenean langileak etortzen hasi ziren. Baina aurrean auzolana berreskuratu dugu festak baino lehen herria txukuntzeko, eta poztekoa izan zen agertutako jende kopurua”

“Olio erabilia botatzeko ontziek arrakasta izan dute, eta herri osoa inplikatu da. Ondoko herrietako batzuek ere galdetu didate ea erabiltzen ahal duten, baina helburua ez da hori, helburua beste herriak kontagiatzea da, eta guk egiten dugun bezala haien herrietan ere egitea.”

• WHATSAPP TALDEA

“Uste dut herri gehienek dutela whatsapp taldea, eta oso modu azkarra da herri osoa informatua izateko. Biztanle gehienak gaude bertan, etxe guztiak bai behintzat.”

• BESTAK

“Etxeetan lanik ez izatea nahi dugu, eta horregatik egiten ditugu herri bazkariak. Hasieran bizilagunok egiten genituen, baina azkenaldian catering enpresa bat kontratatu dugu. 90 lagun inguru elkartzen gara bazkarian, kopuru polita da. Gainontzekoan festetako gauza tipikoak ditugu: haurrendako jolasak, herri kirola, DJ musika...”

“Eta bestez aparte, ahalik eta ospakizun gehien egiten saiatzen gara, herria elkartzeko: sanjuanak, sagardotegia ateraldia...”

• EUSKARA

“Gazte guztiek ikasi dute D ereduan, baina tamalez ez dute euskaraz egiten. Gure gurasoek bazekiten eta ibiltzen zuten euskara, baina gure belaunaldiari ez zioten transmititu frankismoaren eraginez. Euskara galdu zen herrian, baina gu saiatu gara gure seme-alabek euskara jakin dezaten, eta etxean euskaraz aritu ezin badira ere, kanpoan aritzeko aukera dute. Gure belaunaldiko baten bat ere euskara ikasten hasi da.”

• OSTATUA

“Eraikinaren teiltua eroria zegoen, eta herria geldirik zegoen, gestora batek kudeatzen baitzuen. Orduan hasi ginen taldetxo bat mugitzen eta, besteak beste,

eraikina berritzea erabaki genuen. Duela 12 bat urte izanzen zen hori, eta ordutik ostatuak oso ongi funtzionatu du, bailara guztian hobekien funtzionatzen duenetatik bat izanzen da. Gainera, ostatuaren alokairuak dirutxo bat ematen dio herriari. Eraikinaren bigarren solairua ere berritu genuen, eta afarietarako, bileretarako gelak ditugu, baita mahai-teniseko mahai bat eta telebista.”

• POLEMIKA

“Gerendiaingo lurretan dago Ultzamako golf zelaia, eta ika-mika iturri ere bada gai hau. 52 urte dirak kontratu asinatu zenetik, eta kontratu haren interpretazio ezberdinek aurrez aurre jarri ditu golf zelaia eta herria. Hiru gaietan ez gara ados jartzen: bide perimetrala, zuraren aprobetxamendua eta langileen kontratazioak.”

▲ Martin Pikabea, Gerendiaingo ostatuaren aurrean

Abiadura mugatzeko radarrak

50km/h-ko abiadurara mugatuta dago autoen ibilera herrien barnetik, baina abiadura murrizteko elementuak ez dauden herrietan, autoen abiadura askoz handiagoa da. Horrek sortzen duen arriskuari aurre egiteko neurrien bila hasi ziren herriak, eta abiadura radarrak jartzea erabaki dute Lizason eta Atetzen.

Autoen abiadura muga eztabaida askoren iturri izan da luzaroan. Gogoan izanen duzue autobide eta autopistetan 120km/h-ko abiaduratik 110km/h-ra jaitsi zeneko garai hura, epe labur batez egia esan. Baina gizartean polemika sortzeko nahiko izan zen. Eta bereziki radarrak jartzen hasi zirenean, ez baita samurra etxean isuna jasotzea radar batek harrapatuta.

Ultzaman eta Atetzen ere polemika sortu du udalen neurri berriak. Uztailetik aurrera, radar mugikorrek jarri dituzte Lizason, Erizen, Aroztegin eta Eguaratsen. Kasu honetan herrien barnealdean izan da, gehiengo abiadura 50km/h-ra mugatuta dagoen tokietan.

▲ Lizasoko sarrera markatzen duen kartela, Larraintzarrerako noranzkoan

• LARRAINTZARKO ISTRIPUA

Hamar urte baino gehiago pasa dira Larraintzarren auto batek pertsona bat harrapatu eta hil zuenetik. Eta orduan hasi ziren biztanleak autoen arriskuaz ohartzen, bereziki herri barnealdeetan, non haurrak batetik bestera aritzen diren.

Orduan hasi ziren autoen abiadura mugatzeko neurriak hartzen, eta herri askok jarri zituzten “guardias dormidos” edo “lomos de asno” delakoak. Horien eraginez, autoek abiadura nabarmen gutxitu behar izaten dute herriak igarotzen dituztenean.

• ZIAURRITZEN KENTZEA EXIJITU

Besteak beste, Ziaurritzen ere jarri ziren halako abiadura murriztaileak, haur asko ibiltzen baitziren errepide inguruan eta autoak abiadura handian igarotzen ziren herri barnetik. Baina auto erabiltzaile baten

kexak ondorioak izan zituen. Epategiak ilegaltzat jo zituen halako elementuak, eta jarritako neurriak kendu zituen Nafarroako Gobernuak.

Izan ere, legeak hainbat irizpide zehazten ditu abiadura murriztaile elementuak jartzeko, eta Ziaurritzen ez ziren horiek betetzen.

• LIZASON ETA ATETZEN ZAILTASUN BERAK

Lizason zein Atezko herrietan, mugatutako abiadura baino askoz azkarrago igarotzen dira autoak, eta arriskua sailhesteke, neurrien bila hasi ziren udal taldeak. Ziaurritzko arazo berdina zuten, ezin dituzte abiadura murrizteko elementuak jarri errepidean, eskatzen diren irizpideak ez baitira betetzen haien herrietan.

Baina, zer gertatzen da irizpide horiek betetzen ez diren herriekin? Larraintzarren,

Gerendiainen eta beste hainbat herritan legez kanpo daude jarritako elementuak, baina lege hori aplikatzen azken urteotan hasi direnez, ez omen die eragiten, eta ez dute kendu beharrik.

Beste neurri batzuen bila hasi ziren Atetz eta Ultzaman, eta alkateek esan digutenez, haien eskura zegoen neurri bakarra radarra jartzea izan zen. Foru Poliziak eta errepideen segurtasun instituzioek kasurik

▲ Erizeko sarrera, abiadura mugaren seinalearekin

Ultzaman eta Atetzen

ez, eta haien kabuz neurriak bilatzen hasi ziren, eta enpresa pribatu baten zerbitzuak kontratatzeko erabakia hartu zuten, beste aukerarik ez baitzegoen. Bi Udaletan esaldi bera azpimarratu digute:

“Helburua ez da inondik inora dirua biltzea. Helburua gehienezko abiadura errespetatzea da, arriskuak ekiditeko. Eta horretarako tresna dira radarak, jendearen buruan sar dadin arriskutsua dela abiadura handian joatea.”

Herriko biztanleei bando bidez iragarri zieten neurria, eta ahoz aho zabaltzen da inguruko herrietan ere. “Honela, jendeak badaki radarak daudela eta 50km/h-ko abiaduran igaro behar direla gehienez.”

Radarraren datuak

Uztailan hasi ziren hala Atetzen nola Ultzaman radarra jartzen, eta orain arteko datuak izan ditugu eskura. Antzeko datuak azaltzen dira bi bailaretan batz besterik irakurtzen baditugu. Izan ere Lizasotik auto gehiago igarotzen dira Ateztik baino. Egutero 2000 auto inguru igarotzen dira Lizasotik, udako datuak kontuan izanda (ziurrenik, udan auto gehiago daude turismoaren eraginez).

• BI BAILARAKO DATUAK BATUZ, ONDORIO HAUEK ATERAKO GENITUZKE:

1. Atetzen radarra jarri dituzten egunetan 20 eta 30 isun artean bideratu dira, 50km/h-ko abiadura gainditzeagatik.

2. Lizason jarri dituzten egunetan 40 eta 70 isun artean izan dira.

3. Lizason oso gutxi izan dira isuna jaso duten ultzamarrak, gehien-gehienak Ultzamatik kanpokoak izan dira. Atetzen kasuan Ultzaman baino gehiago izan dira bertakoak, baina kasu honetan ere, gehien-gehienak kanpokoak ziren, eta irailean, adibidez, ateztar bakarra.

4. Autoak igarotzen diren batz besteko abiadura 67 eta 77 km/h-koa da Lizason, eta 64 eta 74km/h-koa Atetzen.

5. Ez dira asko 80km/h-ko abiadura baino azkarrago igarotzen direnak, baina Lizason, esaterako, 40 ibilgailu izan dira uztailetik hona.

6. 100km/h-ko abiadura baino azkarrago ere igaro da autoren bat Lizason, 94km/h-ko abiaduran gehienez Atetzen.

Oso kontuan izan beharreko datua

40km/h-tik aurrera, autoak oinezkoen bat harrapatzen duenean, hau hiltzearen aukerak ikaragarri igotzen dira. Abiadura horretan oinezkoen %45 hiltzen dira. Eta abiadura pixka bat igotzean, 64km/h-ko abiaduran, oinezkoen %85 hiltzen da. Beraz, abiadura horretan hiltzeko arriskua oso handia da.

Datu hori da alkateak neurriak hartzera behartu duena.

Ultzamaldeko Gizarte Zerbitzuen Mankomunitateko Berdintasun batzordeak abian jarri du kanpaina bat zaintza-lanen balioari buruz kontzientziatzeko, kontuan hartuz lan horiek direla bizitzari sostengua ematen eta etxeetako eguneroko funtzionamendua ahalbideratzen dutenak

Kanpainaren helburua da jendea jabeaztea zaintza lanak eguneroko bizitzaren funtzionamendurako eta pertsona guztien ongizaterako duen garrantziaz, ezinbestekoa baita elkar zaintzea eta zaintza-lanak berdintasunez banatzea bizitzan on baterako.

Nafarroan zaintza-lanak emakumezkoen jardura izaten jarraitzen du. Emakumeen %91,3k eguneko lau ordu baino gehiago ematen du etxeko lanetan eta familia zaintzen; gizona %75,9k, berriz, bi ordu eta erdi, besterik ez. Gizonezkoek parte-hartze eta dedikazio portzentaje handiago izaten dute ordaindutako lanetan, ia zortzi ordu; emakumezkoek, berriz, sei ordu eta erdi. Ez dugu ahaztu behar soldata-arrakala; izan ere, emakumeek gizonen baino %28,4 gutxiago kobratzen dute.

Emakumeek, diru-sarreraren pobrezia gehiago jasateaz gain, denbora pobrezia handiagoa ere jasaten dute. Zer esan nahi du horrek? Emakumeek, gizonen baino askoz proportzio handiagoan, etxeko lanetan eta zaintza lanetan aritzen direla,

eta horrek beren buruari dedikatzen dioten denboraren murrizketa nabarmena ekartzen duela, hala nola, atsedenerako, aisiarako edo prestakuntzarako. Denbora ongizatearen adierazleetako bat da, eta denbora falta adierazten duen kontzeptu horrek agerian uzten du denboraren erabileran emakumezkoen eta gizonen artean dagoen ezberdintasun-arrakala.

Familia unitateko kide guztiak, bereziki gizona, zaintza lanak berdintasunez banatzera animatzeak inplikatu du, batetik, maskulinitatearen agindu kulturala kolokan jartzea; bestetik, errekonoiztea egungo sozializazio prozesuak sexuen arabera lan-banaketa betikotzera, eta, ondorioz, emakumezkoen aisialdia, baldintza ekonomikoak eta lan-aukerak murriztera eramaten gaituztela, eta, beraz, prozesu horiek eraldatzeko esku-hartzea beharrezkoa dela.

Kanpaina irudi bat eta honako lelo hau dauzka: “Ni zaindud, zu zaindud... gu zainduta”. Mezua hainbat euskarritan zabalduko da, besteak beste, udalaren

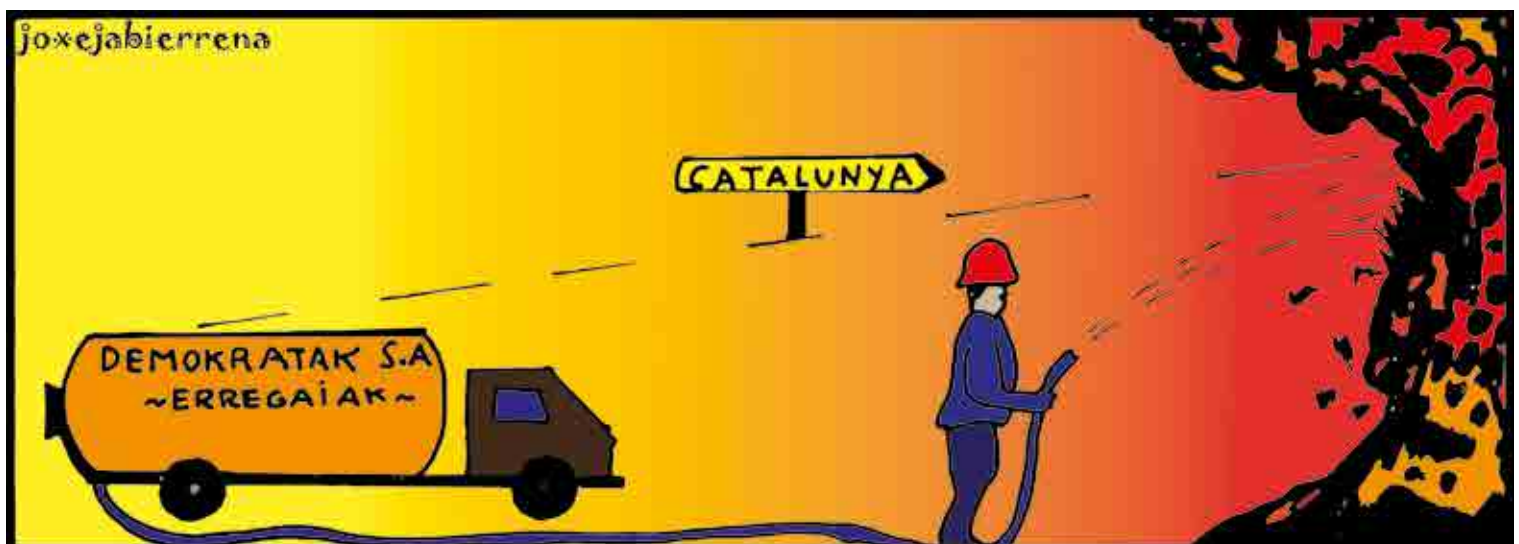
web orrian, sare sozialetan, ikastetxeetan ikasleei bokata eramateko banatuko zaien zapietan, prentsa idatzian eta karteletan.

Ultzama aldeko Gizarte Zerbitzuen Mankomunitatea

▲ kanpainako kartela

Bertsoafaria izan zen Basaburuan

Basaburuko eta Imozko Euskaraldiko batzordeak antolatu zuen, Apeztegi berriko ganbaran eta jende ugari bildu zen. Bapobapo afaldu ondoren, Ohiana Iguaran eta Beñat Gaztelumendiren bertsoak entzuteko aukera izan zuten.

Giro alaiari bildu zen jendea Jauntsarasko Apeztegi berriko ganbaran, pasa den ostiralean. Euskaraldiko batzordeak antolatutako bertso afarian jende ugari agertu zen, eta bertan bota zituzten bertsoak Ohiana Iguaran eta Beñat Gaztelumendi bertsolariak.

Euskaraldiak motorrak bero dezan egin zen ekitaldia, Basaburua eta Imotzen prestatu dituzten askoren artean. Hurrengo azaroaren 9an izango da, Erason: Jon Maia bertsolariak 'Berriak jaio ginen' emanaldia eskainiko du bertan.

Gogoratu irailaren 20an zabaldu zela izena emateko epea. Horretarako hurrengo helbidean:

<http://izenematea.euskaraldia.eus/>

Aukeratu zure rola, eta gainean klikatuz izena emateko fitxa agertuko zaizu. Fitxa bete eta "erregistratu" sakatu. Ongi egin baduzu, mezu bat ailegatuko zaizu behar bezala erregistratu dela esateko eta azalpen batzuk emateko.

Dakizuen bezala, azaroaren 23tik abenduaren 3ra bitartean izango da Euskaraldia. Bertan aho bizi gisa edo belarriprest gisa parte hartu daiteke, euskaraz hitz egiteko edota soilik ulertzeko gai garen aztertu eta rola aukeratu behar da.

▲ Euskaraldiko marko batekin argazkiak egin zituzten afaldu bitartean

Onddoaren eguna Larraitzarren, onddorik gabe?

Azaroaren 3an eta 4an izan zen Onddoaren egunaren VIII. edizioa. Oso giro onean izan ziren eta perretxikoak ikusteko gogo handiz, hara hurbildu ziren guztiak. Izan ere, urria, espero zena baino lehorragoa izan da, eta Ultzamako Parke Mikologikotik egindako laginketetan kopuru oso txikiak eta espezie gutxi aurkitu dituzte. "Egun oso gutxitan egin du euria, eta egin duenean, uste zena baino askoz gutxiago. Hala ere, laginketak egitera joan garenean, orain bai, hasi gara hezetasuna nabaritzen. Errekak ura berreskuratzen hasi dira, eta botak bustitzen dira dagoeneko", azaldu digu

Amaia Esparza Iraizoz, Parke mikologikoen arduradunetako bat.

Hezetasuna berreskuratzen ari den honetan, kezka bestelako bat da: hotza. Euria hasten bada, baina aldi berean tenperatura izugarri beheara egiten badu, denboraldia arriskuan egon daiteke: "izotza sortzen bada, ziza motak aldatuko dira, eta sekulako hotzarekin, denboraldia arriskuan egon daiteke. Baina dena den lasai, espezie batzuk hotza jasaten baitute, tronpetek eta ziza horiek, adibidez".

Urik gabe geratzeko arriskuan izan zen Atetz

Ura bideratzen duten hodietan matxura bat izan zen, eta ezohiko neurriak hartu behar izan zituen Udalak, matxura aurkitu eta konpondu arte. Azkenean ez zuen arazorik ekarri, azkar konpondu baitzuten matxura.

Eltzaburuko iturburu batetik hartzen du ura Atezko bailarak. 10 kilometroko hoditeriaren bidez Beuntzako depositura iristen da eta bertatik herri guztietara banatu.

Urriaren 16an bando bat argitaratu zuen Atezko Udalak, Eltzaburuko iturburuko ur emaria gelditu egin zela esanez, eta ondorioz ezohiko neurriak hartu behar dituztela ohartaraziz. Ur emariaren etenak egingo zituztela zioen, etxeko erabileraz aparte ura erabiltzen dutenentzat.

Bitartean, matxuraren bila aritu ziren, eta Urepel errekaaren Beuntzalarreko iturburutik aritu ziren etxeak hornitzeko ura hartzen.

Hala ere, astearte arratsaldean aurkitu zuten matxura. Lauek iturgintzako Alvaro Morrondo, Imozko uren arduradun den Xabier eta indusketa enpresa duen Miguel Iraizoz ultzamarra aritu ziren ur-ihesaren bila Eltzaburuko harrobitik Suarbeko mendiraino. 2 egun oso aritu ziren lanean, ia atsedunik hartu gabe.

Astearte hartan, arratsaldeko 19:00etan aurkitu zuten matxura, eta hura konpontzen aritu ziren gaueko 23:00ak arte, orduan iritsi zen ura Beuntzako depositura berriz ere.

▲ matxura konpontzen ari zireneko unea

Azaroaren 2an hasiko da Gartzarongo pilota goxuko txapelketa

Urriaren 14an bukatu zen izena emateko epea, eta 27 bikote jokatu dute. 5 lehen eta hirugarren mailan eta 15 bigarren mailan. Emakumezkoen modalitatean, ordea, bi bikote besterik ez dute eman izena. Horregatik, finalean erakusketa partidua jokatu dute. Azaroaren 2an hasiko da txapelketa; partiduak, Gartzarongo frontoian, ostiralean 19:00etatik aurrera eta larunbat arratsaldetan, 17:00etatik aurrera jokatu dira.

Bitartean, uztailaren 22an hasi zen Gartzarongo XXXIV. Pilota Txapelketa, bukatzeaz dago.

Azaroaren 3an eta 4an neska finalistak ezagutuko ditugu, finalurrekoak izango baitira asteburu horretan. 3an, arratsaldeko 16:00etan, Leire Garai eta Uxue Osés arituko dira Nora Mendizabal eta Naroa Agirreren aurka. Hurrengo egunean, azaroaren 4an, goizeko 10:00etan Arrate Bergara eta Alba Martinez, Maddi Unanue eta Olatz Ruiz de Larramendirekin lehiatuko dira.

Mutilen artean oraindik ez ditugu ezagutzen finalurrekoak jokatu dutenak, ale honen itxieran jokatzear baitzeuden final laurdenak, Urriaren 27an.

Atetzen euskara bultzatzeko eguna

Egun osoko egitarauaz lagundurik, euskara eta euskal kultura aldarrikatuko dituzte Aroztegin.

Azaroaren 3an, larunbatarekin, izanen da jaia. Aldarrikapenak besta itxura gehiago dauka Atetz Nafarroako eremu mistoan sartu zenetik, baina lana hor amaitzen ez denaren jakitun, euskal kultura eta hizkuntza bultzatzea du helburu Irelarre elkarteak urteroko zita honekin.

Aroztegik hartuko du beste behin ere euskal jaia. Goizean Maksin magoa arituko da, eta ondoren artzain-txakurrek egiten duten lanaren erakusketa egingen dute. Jarraian etena etorriko da, mahaiaren bueltan elkartu eta patxadaz bazkaltzeko, eta bertsolariek alaituko dute bazkalostea. Aitor Mendiluze andoaindarra eta Julio Soto gorritiarra ariko dira kantuan.

Egunari amaiera emateko dantzan arituko dira Atezko bizilagunak. Aipatu beharra dugu, egun bakana izateaz gain, bailaran euskara eta euskal kultura sustatzeko ekimenak badirela. AEKren bidez euskara ikasten ari den talde majo bat elkartzen da Erizen, eta herrian bertan, beste etxe batean, euskal dantzak praktikatzeko aritzen da dozena inguruko beste koadrila bat. Bejondeizuela!

▲ Euskal jaiaren aurreko urteren bateko argazkia

Landa eremuko emakumeen egunean, Basandereok-en adierazpena

Nazio Batuen Erakundearen Asanblada Orokorrak, 2007n, Landa Eremuko Emakumeen nazioarteko eguna osatzeko data bezala, urriaren 15a ezarri zuen.

Ospakizun honek, nekazaritzan eta abeltzaintzan lan egiten duten emakumeen egoera zailaren gainean gobernuak eta pertsonak kontzientziatzea bilatzen du.

Landa da lurra eusten duen zutabea. Landa eremuko emakumeak gizartearen %43a izan arren, historikoki ezkutatuak izan dira.

Landa eremuko emakumeek despoptatzea mantsotzen dute eta landa eremuen bideragarritasun ekonomikoa bultzatzen dute. Esanguratsua da, espainiar estatuan 5 milioi emakume daudela landa eremuan, 50 urte ingurukoak.

Ustiapenen %9a baino gutxiago dira emakumeek zuzendutakoak

eta gizonezkoak baino dexente txikiagoak dira. %82ak laguntzen du nekazal ustiapenetan, baina %59ak baino ez du kotizazio bat ordaintzen. Honek beraien ekarpena ikusezina bihurtzea eta burujabetasun ekonomikorik ez izatea dakar. Gizartea behartuta dago onartzeko, ekonomikoki ere bai, emakume hauek egiten duten lana eta lanbidea, haur eta helduen zaintzan duten papera, eta gure herriak mantentzeko zutabea direla onartzea. Eta etxeko lanei eskainitako %70 emakumeek egiten dute. Hau da kobratu gabeko lanari denbora gehiago eskaintzen diogu eta nahiz eta oinarritzko funtzio soziala izan automatikoki balorea galtzen du.

Lehentasunezkoa da emakumeen parte hartzea landa eremuko botere eta erabaki guneetan, eta baita indarkeria eta jokaera baztertzaileren ezarpen hauek argitara ateraz.

Protagonistak izateko garaia da!

Eskualdeko abeltzain eta alkateek abeltzaintza eredu industrialara eta tradizionala bereiztea eskatu dute

27 abeltzainek eta 9 alkatek sinatutako idatzi bat aurkeztu zitzaion urriaren 23an Nafarroako Arartekoari. Idatziaren edukiak Nafarroako Gobernua lantzen ari den abeltzaintza ustiategien inguruko foru dekretuaren inguruan sinatzaileek egiten duten balorazioa jasotzen du. Edukiaren aurkezpena hiru alkatek egin zuten: Mikel Zabaleta, Leitzako alkatea, Joseba Otondo, Baztango alkatea eta Ezekiel Martin, Atezko alkatea.

Gurean Ultzamako eta Atezko alkateak izan dira idatzia babestu dutenak, eta eskualdeko hainbat abeltzain. Foru dekretuak abeltzaintza eredu industrialari mesede egiten diola iritziz dute, eta gure inguruko eredu tradizionala arrisku larrian jartzen duela.

Laburtuta, sinatzaileek kritikatzeko dituzten puntuak azalduko dizkizuegu:

1. Ustiategien abere kopurua: Ustiategi bakoitzaren abere kopuru maximoa 1.200 burura mugatu den arren, kopuru horretatik gora dituztenei jarraitzen uztiko zaie. Sinatzaileen iritziz denbora epe bat eman beharko litzaieke haien kopurua ezarritako mugara jaisteko.

2. Abeltzaintza estentsibo eta intentsiboaren definizioa: Abeltzaintza tradizionala, abeltzaintza intentsibo gisa definitzen da dekretuan, eta haien errealitateari egokitzen ez diren neurriak betearazten dizkietela salatzen dute sinatzaileek, inbertsio ekonomiko handiak egitera behartuz.

3. Ustiategien arteko distantzia: Abeltzaintza tradizionalari ez zaio

dibertsifikatzen edo hazten uzten, distantzia handira egin behar baitira ustiategi berriak, eta hori ez da erraza Nafarroako mendialdean.

4. Distantzia bikoiztea: Ustiategi berriak egiteko, bi ustiategiren arteko distantzia 1.500 metrotik 3.000ra igoko da, mendialdean horrek suposatzen dituen zailtasunekin.

5. Hausnarkarien arteko distantziak: “Ze zentzu du norbait hausnarkariekin lanean hasi ezin izatea, bere borda edo nabetik 50 metro baino gutxiagora beste borda edo nabe bat dagoelako, nahiz eta gero bi bordetako animaliak kanpoan elkarrekin egongo diren?”

6. Ustiategiek animalien ongizaterako bete beharko dituzten baldintzak: Eskatzen dena: Egun bateko kontsumorako ura edukitzea kantitate eta kalitate higieniko egokian “potabilizazio-deposito sistema”, mahuka propioa, eta pentsuarentzat silo edo aireko almagana. Sinatzaileek galdera hauek egiten dituzte: “Abereak komunalean dauden kasuetan, abereentzat mahuka eta aska kolektiboak daudenean, zergatik erosi beharko du bakoitzak berea? Siloei dagokionez, baloratu da baserri guztietan silo metaliko bat jarri gero horrek izango lukeen eragin bisuala?”

7. Abere ustiategi desberdinen arteko nahasketa edo jardun amankomuna: Ez da bi ustiategi desberdinetako abereen nahasketa edo jardun amankomuna baimenduko abere instalazio berdinetan, Departamentuak baimenduriko eta arrazoi puntualengatik justifikatutako kasuak salbu. Abeltzaintza tradizionalan animaliak komunalean egoten dira, eta jabe desberdinen animaliek baita espezie desberdinetako animaliek ere, bordak, askak, mahukak... partekatzen dituzte.

8. Autokontsumorako animaliak: Landa eremuetan autokontsumorako oiloak, oilaskoak edo txerriak izatea zailduko da, baita ustiategien errenta dibertsifikatzeko salmenta zuzenaren bidez saltzeko oilo edo oilasko batzuk edukitzea ere.

9. Jarduera etetea, lizentzia iraungitzea eta abere ustiategiaren erregistroa indargabetzea: Dekretuak dio 2 urtez lizentzia erabiltzen ez bada, hau balio gabetu egingo dela, lizentzia ez erabiltzeak izan dezakeen limitazio efektua gutxitzeko. Honen ondorioz, tradizionalki abeltzaintza jarduera izan duten baserri edo nabeek arrazoi desberdinengatik denboraldi batez beraien aktibitatea edo espezieren baten erabilera uzten badute, abeltzaintzarako erabilera galduko dute.

10. Txerrientzako itxiturak: Dekretu berriak txerri ustiategi estentsibo eta/edo ekologikoentzat eskatzen duen itxiturak ustiategiaren perimetro guztian zehar bi hesiko itxitura izan beharko du, horietako bat 1,80mko altuerakoa. Nafarroan baino ez da eskatzen neurri hau.

11. Ustiategien sailkapena bolumenaren arabera: Ustiategien tamaina sailkatzeko erabiltzen diren neurriak ez dira egun Nafarroan dauden ustiategien batzuek bestekoetara egokitzen.

Ezekiel Martin (Atezko alkatea), ▲

Joseba Otondo (Baztango alkatea) eta Mikel Zabaleta (Leitzako alkatea), agerraldian. Ttipi-Ttapa aldizkaritik hartua

Erasok eskerrak eman zizkion Urritzari bi herriak bildu zituen bazkari batean

Erasok diru laguntza jaso zuen Urritzako Kontzejutik, Txoko Txikia konpontzeko. Eskerrak emateko, bazkaria egin zuten urriaren 6an.

Urritza eta Eraso herrien arteko bazkarie egin zen Erasoko Txoko Txikin, urriaren 6an. Txoko Txikiren konponketa egin ahal izateko Urritzako kontzejuak Erasokoari diruz lagundu baitzion. Erasoko herriak esker moduz bazkaria eskaini zion Urritzari. Bazkari ederra izan zen, kinteroren akordeoiaz alaiturik eta denen kantuez ere bai. Milesker Urritzako kontzejuari eta ea horrelako gehiago egiteko aukera dugun.

Erasoko Kontzejua

▲ Erasoko txoko-txikin egindako argazkia

Lucia Oscozek Espainiako kilometro bertikaletako kopa irabazi du

Arraizko kirolaria promesa mailan izan da Espainiako kopako txapeldun. Katalunian eta Aragoan jokaturako lau lasterketatik bi irabazi ditu, eta beste bietan bigarren izan da.

Maiatzean hasi eta irailaren 30ean amaitu da Espainiako kilometro bertikaletako kopa. Mendi lasterketa laburrak dira hauek, 5 kilometro ingurukoak, eta 1000 metroko desnibel positiboa igotzeko behar izaten dute.

Lucia Oscozek koparako puntuagarriak ziren lau lasterketatik bi irabazi ditu, Panxamplan eta Vilallerren (Katalunia), eta bigarren izan zen Roquetesen (Katalunia) eta Canfrancen (Aragoi). Ondorioz, puntuak batuz, kopako txapeldun suertatu da Txurregi taldeko lasterkaria.

“Promesa” mailan aritu da orain arte, baina “senior” mailan arituko da aurrerantzean, arraiztarrek dioenez “Oso polita izan da orain arte, baina hemendik aurrera zailagoa izanen da podiumetan sartzea”.

Oso positiboki baloratzen du orain arteko esperientzia, eta nabari da gustuko duela kirol hau: “Giro aparta izaten da, mendia eta kirola maite duen jendea, leku ederrak ezagutzen ditugu... oso polita da guztia”.

Lleidan bizi da Lucia Oscoz, eta aurtengo kopako hiru lasterketa Katalunian izatea bere alde izan du, kilometro gutxi egin behar baitzituen kotxez, eta lasterketa guztietara joan ahal izan da.

▲ Lucia Oscoz podiumaren kajoirik altuenean

Zazpi: ez gabilta gaizki

ZOKKETA MUNDIALA hemen dugu zazpigarren aldiz. Honezkero bost sari banatu dugu! Aurrera begira, hamaika banatzekotan gara. Eta eginez eta ekinez, eta zokketa honi esker, Pulunpe urtez urte hobetzen ahalegindu gara. Aurrera, aitzina segituko dugu.

Sari ugari. Zuretzat ere bai.

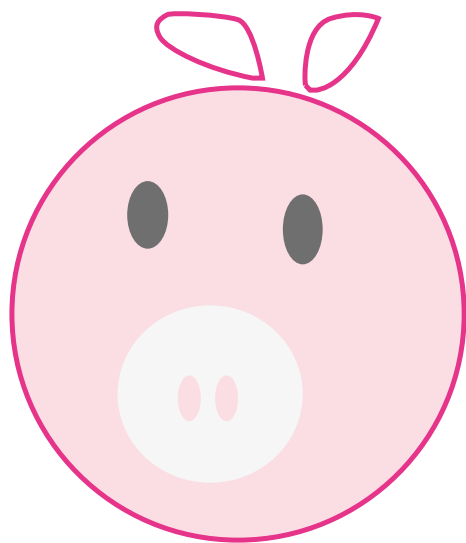
Iazkoan **132 sari** banatu genituen. Aurtengoan iazko markari eusten ahaleginduko gara.

Eta beti bezala, hemengo produktuekin gabilta. Eta den-dena hemengo komunikabideei laguntzeko. Baina batez ere zoria banatzeko ahal dugun toki guzietara. Sariak ditugu anitz, sariak ditugu bikainak... zureganaino iritsi nahi dugu. Zuretzat ere badugu saria! Seguru!

Gure komunikabideak: amezti.eus

Guztiok aurrera egin behar dugu, denok egin behar dugu aitzina. Eta ari gara poliki-poliki. Zu ere Proiektu honetako parte zara. Eta Proiektu honek denon laguntza behar du. Eta honengatik ere, hemen dugu Zokketa.

Eta aurtun Proiektu honi aldaxka berri bat jaio zaio: **amezti.eus** egunero berritzen dugun agerkari digitala.

DENA DUZU IRABAZTEKOA

Zokketa honetan jokatzan baduzu dena duzu irabaztekoa. Saria baldin bada, ongi etorri! Saririk ez bada, hor utzi duzu zure diru puxka Pulunpe, **amezti.eus** eta irratia aitzina atera daitezen.

Aunitz esker!

OSTATUAK PROTAGONISTA

Ostatuek laguntza ederra ematen digute. Txartelak saltzen ostatu guziek laguntzen digute, urtero- urtero, urte bat hutsik egin gabe.

Eta gainera, zenbait ostatuak beren bazkari eta afariak dohainik eskaintzen dizkigute. Hemendik ostatu guziei eskerrak eman beharretan gaude. Denak ezin aipatu eta hona hemen sariak dohainik ematen dizkigutenak:

Ultzamako benta

Iraizozko ostatua

Larraitzarko ostatua

Lanzko ostatua

Berueteko ostatua

Orokietako ostatua

Udabeko benta

LAGUN IEZAGUZU

Txartelen batzuk saldu nahi badituzu, baditugu 20, 50 eta 100 txartel dituzten takoak. Sari pila, sari bikainak... txartelak saltzea ez zaizu zail egingen.

Horretarako idatzi **ametzake@gmail.com** helbide elektronikora edo arduradunekin jarri harremanetan.

Aldez aurretik esker mila.

Errepide berria du Lantzek

NA-121-A errepidearen zati bat berritu dute, Belateko tunelak konpontzearen aitzakiarekin, eta bide batez, Lantzen sartzen den errepidea ere berritu dute.

Lanzko bizilagunek kontatu digutenez, oso azkar gertatu zen. Errepidean asfalto berria jartzeko asmoa jakinarazi zieten, eta hurrengo egunetan hasi ziren lanekin. Herrian arazo bat edo beste sortu zuen horrek, errepide nagusi bakarra dagoelako Lantzik sartu eta irteteko, baina Arraizko bentetara ateratzen den pista batetik egin zituzten joan-etorriak bitarte horretan.

Behin lanak bukatuta, errepide zabaxeagoa geratu zaie, itxura berriarekin. Herri sarreratik NA-121-A errepiderainoko zati osoa utzi dute zolatzen berriarekin.

▲ Lanzko errepide berria

CAMPING - KANPINA

IZARPE

ULTZAMAKO ATEA - PUERTA DE ULZAMA

Etxean eginiko eguneroko menua

Hamaiketakoak - Parking zabala

Pizzak, Hanburgesak.... Oilaskoen eta
paellen eskaerak egiteko aukera

EGUNERO IREKITA

*eta.... Ostegunero
8ak aldera Pintxo Pote*

Denetarik eta prezio hoberenean

**HIRI BATEKO SUPERMERKATU TXIKI
BAT LANDA INGURUNE BATEAN**

Fruta eta Barazkiak - Haragi freskoa
Produktu ekologikoak eta bertakoak

EGUNERO IREKITA

9,00etatik 20,00etara

Gulina-Aroztegi errepidea 12.8km-an - Tfnoa.: 848 68 14 00 - 31867 Aroztegi - ATETZKO IBARRA

Txikituak handitzen

Hizkuntza gutxituen hedabideen topaketa izan zen Altsasun, Nafarroa Oinez bezperan, Txikiak Handi egitasmoak antolatua

Euskara bezala, gutxituak izan diren hainbat hizkuntza daude munduan, besteak beste, gaelera eta maien hizkuntzak. Hauek entzuteko eta, adituaren eskutik, euren garapena ezagutzeko aukera eskaini zuen Txikiak handitzen: hizkuntza gutxituetako hedabideak munduan jardunaldiak. Izan ere, bakoitzaren egoera ezberdina da, baina denek ezaugarri komun bat partekatzen dute: hedabideak dituzte zabaltzeko ibilgailu garrantzitsu gisa. Beti ere, helburu nagusia alde batera utzi gabe, hiztunek euren hizkuntzetan informatzeko eta bizitzeko aukera izatea.

Topaketa Urriaren 20an egin zen Altsasuko lortia Kultur Gunean, aurreko Iñigo Aritza Ikastolak antolatutako Nafarroa Oinez programaren barnean. Txikiak Handi egitasmoak bultzatutako jardunaldia izan zen, eta hizkuntza hauen egoeraz mintzatu ziren aditu ugari bildu zituen. Txikiak Handi hizkuntza gutxituak aldarrikatzeko sortu baitzen 2009. urtean, lelo horren pean ospatutako ikastolen festaren ondoren, orduan, Etxarri Aranazko Andra Mari ikastolaren ardurapean.

• ERRESILIENTZIATIK KOMUNITATERA

Euskaraz eta euskal hedabideez hitz egiteko, Euskal Herria irratiko Juan Kruz Lakasta eta Euskal Herriko Unibertsitateko Idurre Eskisabel izan ziren Altsasun. Gure komunikabideek izan dituzten oztopoei buruz, etorkizunean aurre egin beharko dieten errorei buruz, baina baita dituzten sendotasunez ere aritu ziren.

Euskal Herria irratia 30 urtebete ditu, eta duela 2 lortu zuen lizentzia. Hamarkada hauetan, kanpo utzi dituzte hainbat gobernuak, nahiz eta epaitegiek euren helegiteen alde egin eta behin eta berriro baieztatu duten irregulartasun beteriko lizentzia banaketak izan direla. 2015ean eskuratu zuten, azkenik. Juan Kruz Lakasta: “euskara fobikoek euskal hedabide eta eragileek pribilegioekin eta diru-laguntzekin aurrera egiten dutela kritikatzeko dute; hara, guk 28 urtez lehiatu

gara laguntzarik gabe”. 800 bazkidetik gora eta 6000 entzule inguru ditu Euskal Herria irratia, “Iruñean 36.000 pertsona dira euskara ulertzeko gai, horietatik 6000 entzuten bagaituzte, sekulako proportzioa da. Nekez iristen dira proportzio horietara gaztelarazko komunikabideek”.

Iruñean sakabanatuta dagoen euskal komunitate horri eskainitako informazioa izan daiteke arrakastaren arrazoia. Nafarroa ofiziala, erakundeak eta aginteak zeuden, batez ere, gainontzeko hedabideetan; Euskal Herria irratia hortik aldendu eta plus informatibo bat eskaintzea erabaki zuen, “komunitate osoa ordezkatzea eta bere plaza izatea, topagunea”. Errorea: entzule, bazkide eta kolaboratzaileekin (200 inguru dituzte) duten harremana zaintzen jarraitzea da garrantzitsua; bitartean, materiala hobetzeko inbertsio batzuk egin dituzte, eta lan baldintzak hobetu nahi dituzte.

Erresilientziatik komunitaterako bide horren adibide nabarmena munduko beste muturretik dator, ordea, Mexikon sortutako Radio Yúuyum. Yasmín Novelo aktibistak aurkeztu zuen, irratia libre honen sortzaileetako bat. Yucatango hiriburutik, Meridatik egiten dute emisioa, internet bidez; eta bere entzule gehienak Estatu Batuetara migratutako mexikarrak dira. Maya hutsean aritzen dira, horregatik, oso garrantzitsua da, Noveloren ustez, identitate sentimendu hori mantentzen duten migratzaile horiek, irratia bere hizkuntzan entzuteko aukera izatea: “kontraesan baten aurrean gaude, alde batetik urrun dagoen komunitatea da gehien entzuten gaituena, ez ditugu eskura, baina garrantzitsua da herri nortasun hori bultzatzea”. Aldi berean, Internet bitartez bakarrik entzuten ahal denez, baliabideak ez dituzten bertako komunitateak aukera hori ez izatea kezkatzen ditu: “Hori zuzentzeko,

▲ Aretoa jendez gainezka egon zen, talde argazkia egin zuten atsedenaldian

kalera, herrietara joaten gara ekipoarekin, eta bertatik bertara egiten ditugu saioa eta ekimenak”. 4 urte bete ditu Yúuyumek, nahiz eta duela bi estatuak irratir libreak, lizentziarik gabekoak, debekatu zituen. Oztopen aurka, emititzen jarraitzen dute, eta herri nortasuna bultzatzeaz gain, hizkuntza mayari gunee bat ematea eta botere ekonomikoen alternatiba izatea dira euren helburua.

● MUNDUKO BESTE HAINBAT BORROKA

Jardunaldiak nazioarteko hainbat gonbidatu izan zituen. Ikuspegi orokorrago batekin, Johan Håggman, Europako Batzordean 10 urtez lanean ibilia Hizkuntza Gutxituen Batzordean eta Eleaniztasun Batzordean. Finlandian jaioa, suediera hitz egiten da bere eskualdean, horregatik, Europar Batasunak bere hizkuntza politikak aldatzeko lan egin du beti. Eleaniztasunaren babesle sutsua, Europar Batasunak hizkuntza politikan dituen konpetentzia gutxi kritikatzeko dituzte Håggmanek: “bere legetan, Europar Batasunak debekatzen du hizkuntza bereizkeria, zerbait egiten duela pentsatu daiteke bere artikulua irakurri; errealitatean, ordea, estatu bakoitzak egin dezake nahi duena”. Konpetentziak bere

horretan jarraitzen duten bitartean, gauzak aldatzeko beste modu bat aurkeztu zuen finlandiarrek Altsasun, Minority SafePack herri- ekimena. Ondoko herrialdeetako telebista ikusi ahal izateko, ikus-entzunezko hedabideei buruzko Europar Batasuneko neurria aldatu nahi du ekimen honek.

Baita Europatik ere, Elin Haf Gruffydd Jones hizkuntza gutxituetan eta sare sozialetan aditua, eta Rónán Mac Con Iomaire, RTÉ, Irlandako irratitelebista kate publikoko gaelera arduraduna, izan ziren ekitaldian. Galesari buruz eta Irlandako gaelerari buruz hitz egin zuten, Britainia Handiko herrialdeetako hizkuntzak biak, baina egoera ezberdinekoak.

Miloi erdia baino gehiagok hitz egiten dute galesa, biztanleen %22k, baina duela ehun urte hitz egiten zutenen erdia da hori. Hala ere, Haf Gruffydd Jones baikorra da: “Duela 100 urte biztanleriaren bikoitzak hitz egiten zuen, eta orduan ere hil egingo zen hizkuntzatzat jotzen zuten galesa, mezu horrek immobilismoa eragiten du. Erabaki bat hartu beharrean gaude, joera hori aldatzeko zer egingo dugun pentsatu behar dugu”. Borroka horretan, herritarrok sare sozialetan eta hedabideetan hizkuntza erabiltzea funtsezkoa iruditzen zaio.

“**Erabaki bat hartu beharrean gaude, joera hori aldatzeko zer egingo dugun pentsatu behar dugu**”

Irlandako gaelikoaren egoera bestelakoa da, hiltunen kopurua txikia da, nahiz eta ez den erraza kopuru zehatza jakitea, Rónán Mac Con Iomaire: “1,8 milioi esaten dute gaelera hitz egiten dutela, baina hori ez da egia, askoz gutxiago dira”. Arrazoa, biztanleen aspirazio garrantzitsua da euren hizkuntza ezagutzea, baina gehienek ez dute ikasteko pausua eman. Hitzek bat dakite, zerbait ulertzen dute, eta horrekin nahikoa balitz bezala, inkestetan gai direla hitz egiteko erantzuten dute. Mac Con Iomairek, ordea, abantailatzat jotzen du hori, gaelera begi onez, identitate ikur garrantzitsutzat hartzen dute irlandarrek. Horregatik, duela hiru urte, RTÉ irratitelebista publikoan estrategikotzat hartzen dute hizkuntza politika. Telebista eta kate irratia bat dute gaeliko hutsean, eta gero eta gehiago erabiltzen dute sare sozialetako mezuetan.

▲ Johan Håggman iberoamerikatik etorri ziren hizkuntza gutxituen ordezkariekin

Aire berriak *Pulunpen*

Berrikuntzak ugari izaten ari dira gure komunikabideetan. Webgunea estreinatuz hasi genuen uda, amezti.eus plataformaren sorrerarekin, eta orain aldizkariaren txanda izan da, eraberrituta baitator.

Konturatuko zineten azken alea aurrekoetatik ezberdinazela. Azala ikusita antzeman zitekeen jada. Bada aldizkari guztia zatorren aldaketa nabarmenez betea, itxura moderno eta garbiagoarekin. Oraingoan ere, lerro hauek irakurtzen ari bazarete, konturatuko zineten aldaketaz. Eta laster beste berri on bat emanen dizuegu, irratia ere aire berriak izanen baititu. Datozen egunotan aurkeztuko dugu Esan Erran irratia ren programazio berria, eta horrekin batera, Egun Ero gure eskualdeko gertakizunen inguruko magazina. Baina hori aurrerago izanen da, mintza gaitzen orain Pulunperen inguruan. Izan ere, itxura berriak protagonista bat dauka atzean, etxekoa gainera. Ilarregiko Izaskun Altunak sortu du eredu berria, eta berarekin mintzatu gara maketazioaren ingurua.

1. AIRE BERRIA EMAN DIOZU PULUNPE ALDIZKARIARI, ZER DA EREDU BERRI HONEKIN LORTU NAHI DUZUNA?

Pulunpe ezagutzen dudanez beti egon dira hobetzeko grinarekin. Gauzak galdetzen, komentatzen eta aspalditik datorren lana da. Lortu nahi izan duguna batez ere aldizkaria ikusi eta irakurtzeko gogo gehiago piztea izan da. Errazago eta argiago irakurtzea alegia. Modu erakargarriago batez dena azaltzea bilatzen da, tipografiak, ilustrazioak, argazkien tratamendu eta koloreak landuz.

2. ALDIZKARI ETA EGUNKARI AK ETENGABEAN ARI DIRA ITXURA BERRITZEN, EDUKIAK BERAK BAINO GARRANTZIA IA HANDIAGO A HARTU AL DU?

Nire ustez, denak dauka bere garrantzia. Edukiek dute garrantzi gehien, eta horien mesedetan joan behar da irudia. Zer esan nahi dugun ahalik eta hoberen. Ez badugu ongi azaltzen, askotan ez baita ulertuko. Beraz biek dute bere garrantzia, hala edukiak nola horren itxurak. Saiatu garena da atzetik dagoen lan hori ahalik eta argien azaltzen.

3. ZEIN MAKETAZIO LAN EGIN DITUZUZUK?

Diseinu eta komunikazioaren inguruko lan oso desberdinak egiten ditut, ez bakarrik maketazioa. Egiten dudan lan bakoitza guztiz ezberdina da. Enpresa baten izena pentsatzetik, irudia sortzera (logotipoa, eslogana...), komunikatzeko materialak sortu, diptikoa, errotulazioa, web orria edota sare sozialetan.

Bezeroak ere oso desberdinak dauzkate, administrazioako edota enpresa pribatu etarako lan egiten dut. Herri txiki eta handien udal etxe etarako (Ultzama, Berriozar, Atarrabia, Antsoain, Zizur, Iruñea...) eta Nafarroako Gobernurako hainbat sail etan ere, hezkuntza eta turismoan. Eta arlo pribatuan, enpresa txiki-txiki batetik handi batera.

4. KOMUNIKAZIOAREKIN HARREMANA DUTEN HAINBAT ARLOTAN ARITZEN ZARA LANEAN, ZEINTZUK?

Komunikazioa oso zabala da. Kontu oso desberdinak sartzen dira arlo honetan. Azkenean norbait beste norbaiti zer bait esan nahi dio. Eta guk bilatzen duguna hori ahalik eta hoberen iristea. Batzuetan kartel

batekin da, folleto bat edota web orria. Baina besteetan errealitate birtuala erabili izan dugu edota helioko globo erraldoiak.

Gogoratzen dut errealitate birtualeko behi bat sortu genuela Frantziako feri batean, arrakasta handia izan zuen. Nahiz eta benetakoa ez izan, ematen zuena zen behia han zegoela eta jendea hurbiltzen zen.

5. NOLA HASI ZINEN MUNDU HORRETAN?

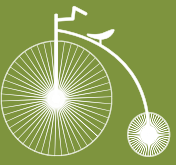
Esan dezaket nik gazte gaztetik aitaren fabrika n egiten nuela lan. Zorte handia izan dut beti, nik nahi nuen a ikasteko aukera eman baitidate nire gurasoek. Oso gustura egiten nuen lan fabrika n, baina nire bidea beste bidetik zihoala ikusten nuen. Argazkilaritza ikasi eta hainbat lekutan lan egin nuen. Oso esperientzia politak gogoratzen ditut, Diario Vascon, eta Diario de Noticias en... eta argazki denda zein estudiantoan. Baina gehiago ikasteko beharra eta irrika neukan.

Bilborajoan nintzen Publizitate eta Harreman publikoko lizentziatura ikastera. Han ikasleen enpresa bat zegoen eta lehenengo mailatik sartu nintzen. Hirugarren urtean Iruñeko agentzia txiki batean hasi nintzen praktiketan. Agentzia zoragarria, txikia eta familiarra. Bost ginen, nire familia izaten jarraitzen dute gaur egun. Giro ezin hobea zegoen, orduak eta orduak zoriontsu igarotzen nituen han lanean. Aurkitu nuen nire bokazio eta lana. Duela 8 urte jabea jubilatu eta ni nire kabuz jarri nintzen, baina enpresa berdina ren jarraipen bezala. Askotan nire lankideen eta jabea zenaren laguntza izaten jarraitzen dut.

Nahiz eta batzuetan bakarrik lan egitea tokatzen zaidan, lan taldean lan egitea da gehien gustuko dudana.

Izaskun Altuna ▲

Jesus Cueli Oiartzun,

Odietako gizon handia.

Aurten hil da Jesus Cueli Oiartzun, Erripako gizon handia, misiolaria eta itzultzailea, abuztuaren 16an, 88 urtetan, Ahmedabad-en, Guyerat-eko estatuan (India)

Orain bi urte ahalegindu ginen elkarrizketa bat egiten. Galderak, Letizia Cueli bere iloba txikiaren bidez igorri genizkion, baina ezinezkoa izan zen, gizona apezan xahartegi batean, idazteko erraztasuna galdua ... ezinezkoa izan zen, zoritxarrez!

Gaur, hala ere, Jesus Cueli Oiartzun ez zerbait kontatuko nahi dugu.

Jesus Cueli Oiartzun Indian ▼

NOR ZEN MISIOLARI HANDIA

Egun batez, Don Emilio Lintzoain eugiarra, oraintsu hildako Muskizko apezarekin hizketan, eta Cueli atera zitzaigun hizpidera. Horrela izan zen ihardukitakoa.

Zuk ezagutzen dituzu Erripako Cuelitarrak?

Bai, jakina. Cuelitarrak Erripako **Juantikonekoak** dira, baina Cueli baino lehenago Oiartzun zen etxe horretako deitura. Eta guk, Eugin, apez, Don Ruperto Oiartzun Zilbeti genuen, **Juantikoneko** semea. Horrek bataiatu ninduen.

Don Ruperto Oiartzun Zilbetiren arreba izan zen etxerako eta hori Cueli batekin ezkondu zen, eta hortaz, dute orain etxe horretan Cueli deitura.

Eta Jesus Cueli noiz ezagutu zenuen?

Ba, ni lau urte zaharrago naiz, eta zortzi urte nituenean Jesusek lau, Eugiko **Apezetxera** etorri zen osabarengana eta bertan urte batzuk egin zituen.

Zer duzu gogoan hasierako hartaz?

Ba, gu mutikook galdetu genion:

-Sabes hablar el vasco?

-No.

-Tú qué vas a saber? Comer pan!! -osabak

Osabaren ateraldia! Horrela izaten zen orduan, haurrak gogor xamar hartzen ziren. Bestalde, ordurako, dirudienez, Erripan euskara galtzen hasia zen.

▲ Cueli Oiartzun familia

“

**Misioetarako
gogoa zuen
eta Loiolatik
Indiara joan
zen Filosofia
eta Teologia
ikasketak
egitera.**

”

Eta luze egon zen Eugin?

Ez, luze ez. Etorri zenean 1934. urtea zen. Gerrakoan ere han zen etagerra ondoan ere bai. Eta 1942an osaba Don Ruperto, atake bat eman, eta hil zen. Ordurako seminarioan zegoen Jesus Cueli.

Beraz, seminarioa joan zen Eugitik.

Bai, bai, Seminaria. Eta jakina, ni lehenago joana nintzen; eta nahiz bera lau urte gazteagoa izan, beti izan genuen harremana.

Buru argikoa zen Jesus, nota arrunt onak ateratzen zituen.

Eta zu apez ordenatu zinen, eta Jesus?

Bai, ni 1951. urtean, eta Muskitza etorri nintzen parroko, baina Jesusek ni ordenatu baino bi urte lehenago Seminarioa utzi eta Loiolara joan zen, jesuita.

Eta jesuita ordenatu zen.

Bai, baina ordenatu, askoz ere geroago egin zen, Indian.

Nola izan zen hori?

Misioetarako gogoa zuen eta Loiolatik Indiara joan zen Filosofia eta Teologia ikasketak egitera.

1951ko urrian, arrosario hilabetea izan zen. Indiara joatekotan zenean, Iruñean egin genuen topo eta esan zidan:

-¿Por qué no vienes a Ripa mañana? Hago la despedida mañana.

Eta egun horretan, beti bezala, arrosarioa errezatu, eta bizikleta hartu, eta tapa-tapa-tapa, Erripara. Iristerako hasirik zegoen elizkizuna.

Ta, klaro, berandu zen, ilundu zuen eta Jesusek erran zidan:

-Te vas a quedar en mi casa a pasar la noche.

Eta biok gela batean pastu genuen gaua eta ni, biharamunean, Muskitzalderra, osaba eta izeba ikusi bidenabar Auzan.

Geroztik ikusi izan duzu?

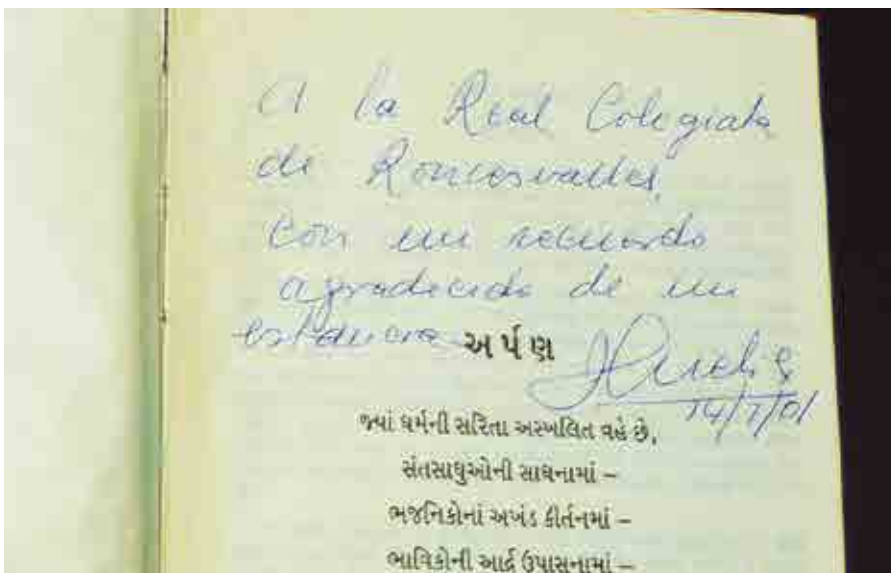
Bai, erran dizudan bezala, Indian eman zuen meza berria eta joan zen Guyerat misiolekura. Gero etorri izan da, eta elkar ikusi izan dugu, Orreagan. Eta erregalatu zidan guyateraz berak idatzitako ebanjelioa (Orreagako liburutegian dago)

Eta Guyeraten misiolari.

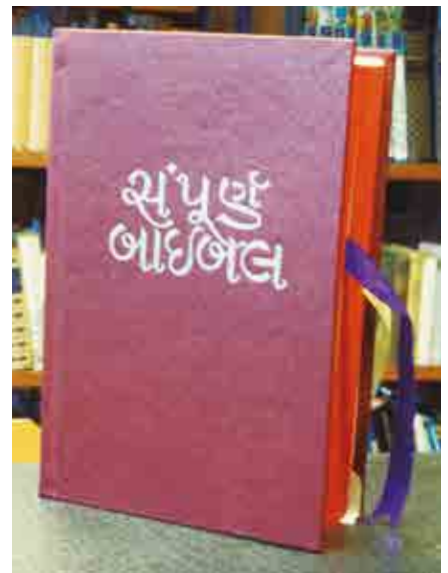
Bai, lan izugarria egin zuen. Guyerat-eko hizkuntza ikasi eta ebanjelioa latinetik guyerat hizkuntzara itzuli zuen. Lan nekagarria, baina hain zuen buru ona! Badakizu nolako burua izan behar den horrelako lan bat egiteko!?

Txurdan

Orreagari eskaintza

Biblia guyerat-eraz

GURE ALDERDIKO INDIAR PETO-PETO BAT

Letiziak bere osaba ttikiari igorritako galdetegi luzea ez zuen erantzun Jesusek, baina galdera bati, hobeki esan, biri, erantzun gabe ez zen gelditu:

Misiolari zergatik?

Jesukristoren agindua betetzeagatik: Zoazte munduan barna eta Berri Ona denei erakutsi. Indiara etortzean, nire ametsa zen misiolari ibiltari bat izatea, baina ikasketak bukatzean goikoek aulki batera lotu ninduten, liburuz ederki hornitu eta biblia guyerat-era itzultzeko agindu zidaten.

Itzulpena 1981. urtean atera zen. Aurten 6. edizioa publikatu da. Eta Bibliaren ondoren liturgia eta erlijio liburu gehiago itzuli behar izan nituen. Guyerat-era Guyerat-eko hizkuntza

ofiziala da. 50 milioi lagun bizi da Estatu honetan eta horietatik 100.000 kristau besterik ez da.

Baina, jakina, itzulpen horiek bertako irakasle eta idazleen aholku eta laguntzarekin egin ditut. Orain utzia dut dena eta misiolari zahar eta erriendako den xahartegi batean bizi naiz bake-bakean.

Honaino Jesusek idatzia, hobeki esan, Isudas-ek, izena ere aldatu baitzuen. Izena eta izana, esaten den bezala. Erabat indiatua zen gure erriparra, buru eta bihotz, eta Guyeraten utzi nahi izan zituen bere hezurak. Hori aurtan gertatu da.

Hala despeditu zen idatzi horretan Letiziarengandik: "Tu tio indio"

Bai, larru zuriko indiarra genuen Isudas Cueli Oiartzun hau, Erripako gizon erraldoia.

Hitzak:

Gorazarrea: goraipamena

Itzultzailea: traductor

Iloba txiki: sobrino-anieto

Xahartegia: zahar etxea

Hizpidea: hizketako gaia

Ihardukia: conversacion

Deitura: apellido

Galdetegia: cuestionario

Hornitu: provisionar

Itzulpena: traducción

Aholkua: consejo

Erraldoia: gigante

▲ Cueli Oiartzun hamar senideak: Goitiko lerroan, ezkerretik hasita: Javier, Hilari, Alfonso. Erdikoan: Miren, Nati eta Jesús - Behetiko lerroan: Lazaro, Ruperto, Feli eta Jovita

“Ahizpa, ama eta hirurok izan gara mus

Jaione Otxandorenak eta Timoteo Etxeberriak, Munduko XLI. Mus Txapelketa irabazi zuten Argentinan

Besteak beste, Mexiko, Peru, Frantzia eta Estatu Batuetatik etorritako 12 bikoteren artean nagusitu ziren Gelbentzuko Timoteo Etxeberria eta Sunbillako Jaione Otxandorena. 41 urte hauetan irabazten duen lehenengo emakumea izan da Otxandorena, nahiz eta berak ez dion garrantzirik ematen emakumea izateari.

Amarengandik ikasi zuen txikitan, eta bere bikotekideak, Odietako Timoteo Etxeberriak ere, Gelbentzuko Gillentorena etxean ikasi zuen familiarekin. Otxandorenak maiatzean hartu berri duen Benta Urritza izandako Maira jatetxean egon gara beraiekin. Lana bukatuta, jatetxearen ateak itxi, eta Kordoban jokatu duten Espainiako Masterra prestatzen eman behar dute arratsaldean.

Nola klasifikatu zineten Munduko Txapelketan jokatzeko?

Timo: laz ez zen inor joan, ez Nafarroatik, ez Euskadiko Autonomia Erkidegotik, nork bere bidaia eta gastuak ordaindu behar zituelako. Aurten, Mexikoko lagun batek deitu zigun, galdetzeko ea joan nahi genuen, Nafarroako ordezkaritza bat nahi zutelako. Gu prest geunden, baina ez horrela, lagun batek aukeratuta, berak hala erabaki zuelako.

Orduan, Nafarroako txapelketa moduko bat egin genuen, irabazleek, nahi izanez gero, joateko aukera izan zezaten. Hirugarrenak izan ginen, lehenengoek eta bigarrenak ez zuten joan nahi izan, eta horrela lortu genuen Munduko Txapelketara joatea. Burlataka txapelketa batean irabazi genuen 3.500 euroko sariarekin erosi genuen bidaia.

Jaione: Bertze herrialde batzuetan, sailkatzea lortzen dutenei bidaia ordaindu egiten diete, baina 600 edo 800 bikote apuntatzen direlako txapelketara. Baina Nafarroan ez da nahikoa diru biltzen, bikote nahikorik ez dagoelako, eta ezin izaten da horrelako saririk eman. Sekulakoa izango litzateke hemen ere norbaitek bere gain hartzea horrelako zerbait prestatzea.

Nola antolatzen da txapelketa hori?

Jaione: Euskal Etxe batek aurkeztzen du bere burua, antolakuntza arduratzeko. Bideo bat egiten du egitaraua zein izango den esanez, zer ikustera eramango dituzten parte-hartzaileak, zer egingo den, eta abar. Gero, junta batek erabakitzen du antolakuntza ematen dion edo ez. Hurrengo Baionan izanen da; gero, Uruguain, eta hurrengo oraindik erabaki gabe dago, baina Peru edo Mexikon egingo dute.

Timo: Baina beti euskal kolektibitateek egiten duten zerbait da, museko txapelketaz harago doana. Parte hartzen duen jende gehienak euskal diasporarekin zerikusirik badu, eta ilusio handia egiten die horrelako euskal jai bat izateak.

Nolako esperientzia izan da? Giroa berezia izango zen...

Jaione: Euskal kultura zeinen barneratuta duten ikusteak harritu gintuen, nahiz eta denek ez duten hizkuntza mantentzen. 12 bikote ginen, asko bere familiekin joan ziren, eta antolatzaileek kristoren harrera ekitaldia prestatu zuten [bideoa erakusten didate: talde bakoitzak bere ikurrinarekin desfilean; gero, kalejiran eta euskal dantzetan ere bai]. Macachín, ez da oso turistikoa, ez dauka bisitatzeko gauza asko. 6.000 biztanle inguruko herria da, eta hurbilen dagoen herria ordu eta erdira dago,

Euskal kultura zeinen barneratuta duten harritu gintuen, nahiz eta denek ez duten hizkuntza mantentzen. Eta harrera kristona izan zen

Txapelketa irabazi eta gero, saria jasotzeko unean. Jaione Otxandorena Mundu Txapelketa irabazi duen lehenengo emakumea izan da

Santa Rosa. Orduan, ekitaldi asko antolatu zuten, amishen herri bat bisitatzera eraman gintuzten, gautxoak ikustera (zaldi gainean jarri, eta gehien aguantatzen duenak irabazten du) eta okela erre zuten mendian, besteak beste. Gero beste hiri batzuetara bisitak ere antolatu zituzten, baina guk ez genituen guztiak egin, musean jokatzen geratzen ginen (barreak).

Nolakoa izan zen lehia?

Timo: 12 bikote ginen, eta denok denek kontra jokatu behar genuen, ez da finalurreko eta finalen bitartez egiten, partida gehien irabazten dituenak lortzen du txapela. Egutero, bi herrialdeko bikoteen kontra jokatzen genuen gutxi gorabehera. Guk lehendabiziko 6 partidak irabazi genituen jarraian, gero bi galdu genituen, eta azken hirurak berriro irabazi, eta horrela lortu genuen garaipena.

Espero zenuten?

Timo: Ilusioa bageneukan, haraino joan eta gero, irabazi nahi duzu, baina batek zekien!

Jaione: Aukerak ikusten genituen, baina gero irabazi dezakezu edo ez. Hala ere, azkenekoen artean egongo ginela ere ez, ez genuen uste, Nafarroan badagoelako maila altua.

Nola hasi zineten musean jokatzen?

Timo: Ni, etxean, Gelbentzuko Gillentorenan, Odietan, 10 urte inguru nituela. Amona, aita eta amarekin, ia egutero jokatzen genuen. Batzuetan 8-10 bat pertsona biltzen ginen, pastak ateratzen genituen, eta arratsaldea ematen genuen musean. Osaba eta anaia ere Aitona jatetxera askotan joaten ziren jokatzerako. Kuadrillarekin ere asko jokatu dut; Iraizoko bestetan, adibidez, goizeko 6ak arte aritzen ginen musean. Txapelketa asko antolatu ditut Ultzaman, Orgin, Iraizotzen, Eltzaburun, Gerendiainen. Eta duela hiruzpalau urte hasi ginen Iruñean jokatzen.

Jaione: Gure etxean ere ohitura handia izan da. 9-10 urte genituela, ahizpari eta bioi erakutsi zigun amak. Gero asko jokatu dut lagunekin, herrian. Eta, azkenik, Timorekin hasi nintzen Iruñeko txapelketetan jokatzen.

Jaione, Munduko Txapelketa irabazten duzun emakumea izan zara, nola jaso duzu?

Jaione: Bai, ez nekien, han enteratu ginen. Kontent nago bai, baina ez dut uste beste munduko ezer denik, beti erraten dut musean ez dudala nabaritu emakumea naizelako ezberdin tratatu nautenik, alderantziz. Jokalari bat gehiago naiz, ez naiz emakume bat, baizik eta pertsona bat gehiago. Macachíngo eta Euskal Etxeko emakumeendako oso pozgarria izan zen, eta detaile bat eman zidaten beraien partetik. Baina musean ezberdintasunik nabaritzen ez dudanez, ez dut ezer aldarrikatzeko. Ez dago emakume aunitz, hori egia da..., baina bestenaz ez dut ezberdintasunik ikusten.

Timo: 10-15 emakume inguru egongo dira hemen Iruñean, guztira 50en batek jokatzen baldin badugu txapelketetan, bada, emakumeak bostetik bat izango dira. Gure etxean, Gillentorenan, emakume gehiago aritzen ziren musean, gizonetako baino.

“

Nire etxean,
Gillentorenan,
emakume
gehiago aritzen
ziren musean,
gizonezkoak
baino

”

Jaione: Eta niri amak erakutsi zidan. Ahizpa, ama eta hirurok izan gara muslariak, eta herrian, emakumeok berdinean jokatu izan dugu. Garai batean, ziur aski, gizonetakoek jokatuko zuten batez ere, emakumeak etxean egon behar izaten zuelako. Baina nik ez dut hori bizitu, Sunbilla egiten ziren txapelketetan emakume aunitz ikusi izan baititut jokatzen.

▲ Biak Otxandorenaren Maira jatetxean. Lagun batek berriro zuen itxura eta sorpresa eman zion dekorazioan kartak jarri

Eskola al da oinarritzkoa?

Ez, ardo frexkoa da behar duguna

Ikus zer zioen Koldo Mitxelena maisu handiak euskararen berpizteari buruz 1981. urtean egin zioten galderari erantzunez:

-Sigo pensando que, con todo, el antiguo ámbito familiar y el de la comunidad local sigue siendo esencial. Y sin eso, tenemos que convencernos de que no hay nada que hacer, de que todo lo demas es cuento (...) creo que hay ciertos ámbitos, los tradicionales, de uso familiar, amistoso, coloquial, de comunidad local, que es necesario cultivar. Y que eso es fundamental⁽¹⁾

Euskara administrazioan sartzea, eskola euskaraz ematea edo telebistan, radioan eta egunkarietan erabiltzeak ez du deusetarako balio –es un cuento- gero etxean, lagun artean, herrian, ibiltzen ez badugu.

Hainbeste lan, diru eta neke administrazioan, eskolan eta hedabideetan sartzeko eta hara zer dioen linguistikan eta soziolinguistikan izan dugun maisu handienak: kontu bat besterik ez dela, betiko lekuak -familia, lagunartea, herria, karrika- galtzen baditugu. Eta, jakina, galtzen ari gara hainbat esparru. Adibidez, gure eskualdeko zein herritan ari dira umeak euskaraz karrikan?

Herri euskaldunak aipatu ditut. Eta zer esan familiez? Zenbat familietan aritzen dira

euskaraz, zahar eta gazte?

Eta adiskideekin nola aritzen gara? Kuadrilla euskaldunetan euskaraz aritzen al gara? Eta lagunartea ia euskaldunetan zein hizkuntza aukeratzen dugu jolaserako? (hizketan aritzeko)

Egin ditudan galdera horiei erantzun beharra dago. Eta erantzun egiazkoa, ez baina eta bainondo... Hemen lasaitasunez eta zintzotasunez eman behar zaio erantzuna. Aitzakiak alde batera utzi; eta ez zait iruditzen galdera horiei erantzutea hain zaila denik.

Behin galdera horiei erantzunez gero, zer egin behar dugu? Mitxelenak berak hori esaten baitu: es necesario cultivar, hau da, etxeko, lagunarteko, karrikako kontu horri erantzun beharko diogu lanarekin eta jakinduriarekin. Nola?

Ez da zaila: eguneroko lana. Behar duguna da martxan jarri. Eta nola egin lan hori badakigu edo erraz ikas genezake. Aditu (espezialista) faltan ez gaude. Eta horretarako gurasook, irakasleok, ikasleok... denok beharko gure ahalegintxoan egin. Eta gero gizartea dugu kontzientziatu eta ibilian jarri behar. Eta hori denon esku dago. Baita zure esku ere.

Ardo frexkoa behar dugu, ezinbertzekoa dugu!

Hitzak

Esaldiak: lana errukirik gabe, buru belarri (hemen euskaraz poliki dakienak badakizki) Buruz ikasi behar dira esaldi hauek.

Ibarra: ballea

Zinegotzia: kontzejala.

Agintaldia: mandato.

(1) Galdera Mitxelenari Xabier Lete kantari, antzerkilari... intelektualak egin zion Muga aldizkarian 1981. urtean. Eta honela zen: -Cara a una recuperación, es por lo que tendríamos que priorizar unos ámbitos de utilización. En este grave momento (...) yo propondría, como urgentes, el ámbito administrativo, el de la enseñanza, el de los medios de comunicación social...

Erantzutekoan, leun baina zorrotz, edukazio handiaz baina zinez eta zintzoki erantzun zion Koldok. Eta, zoritxarrez, Mitxelena handiak orain 37 urte emandako lezioa ez dugu oraindik ikasi.

The background is dark blue with a pattern of colorful dots (pink, orange, teal, green, and blue) scattered across the top and middle. At the bottom, there are large, dark, wavy lines that resemble stylized waves or a map of the Basque region.

EUSKARALDIA

11 EGUN EUSKARAZ

2018ko azaroaren 23tik abenduaren 3ra

IZEN-EMATEA

www.euskaraldia.eus

Eskualdea bizi-bizirik

arratsalde

Gizarte zerbitzuek antolatutako kirol eta kultur jarduerak hasi dira, eta eskualdeko bailara guztietan antolatu dute ikastaroren bat. Herriz herri mugitu gara, leku bakoitzean egiten dituzten ekintzak ezagutzeko.

Oso era ezberdinekoak dira aurten eskualdean antolatu diren kirol eta kultur ikastaroak. Eta alderdi garrantzitsu bat daukate, etxetik oso gertu egiten ahal dituztela bizilagunek nahi dituzten jarduerak. Ultzama aldeko Gizarte Zerbitzuek hartzen dituzten sei bailarak jardueraz bete dira arratsaldeetan, eta ikastaroren bat bertan behera geratu den arren, gehien-gehienak martxan dira jada.

Lantzen, Olaguen, Alkotzen, Larraintzarren, Erizen, Aizarotzen, Lizason... egiten dituzte, eta haur, gazte, heldu zein zaharrek hartzen dute parte. Jarduera horietako batzuk bisitatu ditugu, zertan aritzen diren ezagutzeko.

• LANTZEN HAURETA GURASOAK ELKARREKIN

Harritzekoa da Lantzen dagoen haur kopurua —joan zen urtean aipatu genuen portzentajea haur gehien dituen herrietako bat dela Lantz, estatu mailan—, eta bizitasun ikaragarria ematen diote herriari.

Aurtengo lehen eguna zuten “tailerrak familian” jardueran, eta iritsi garenean poz handiz hartu dute Irantzu hezitzailea, joan zen urtean ere bera aritu baitzen tailerrak

gidatzen. Juantzarnean dozena bat haur biltzen dira euren gurasoekin, eta hamaika jarduera egiten dituzte: eskulanak, jolasak, pintura, sukaldaritza, hankapaloak...

Ostiraleroko biltzen dira, eta haurrak zein gurasoak izaten dira protagonista, haien proposamenen arabera aritzen baitira. Konturatu garenez, sukaldaritza izugarri maite dute Lantzo haurrek, eta horrekin hasiko dira aurten, horretarako sukaldari txanoak egin dituzte lehenengo egunean.

• OLAGUEN DANTZAK DIRA PROTAGONISTA

Zunba, dantza urbanoa, sabel-dantza eta dance fusion egiten dituzte Olagueko pilotaleku atzeko gelatxoan. Mavi da ikastaro hauetan irakasle, eta dance fusion nola egiten duten ikustera joan gara gu.

Olague, Burutain, Etsain eta Iraizozko hamabost bat gaztetxo aritzen dira era askotako dantzak praktikatzeko. Mavik dioenez “garrantzitsuena dantza modalitate ezberdinak probatzea da, gero gehien gustatzen zaizkienak aukeratu ditzaten”.

Horregatik dantza afrikarrak, sabel-dantza, Polinesiako dantzak, zunba eta beste hainbat egiten dituzte. Inprobisazioa sustatzea du helburuetako bat, abestiak entzutean koreografia berriak asmatu ditzaten gaztetxoek, eta horretan aritzen dira klase bakoitzeko azken 15 minutuak. Mavik erakutsitako zein inprobisazioz sortutako dantza batzuk erakutsi dizkigute, eta bikain aritzen direla ikusi dugu!

• ERIZEN, ALDIZ, EUSKAL DANTZAK

Udaletxera joan gara, euskal dantzen ikastaroaren bila, baina euskara ikasleen taldea aurkitu dugu bertan, dantzarien arrastorik ez. Hala ere, euskara ederrean azaldu diguten non aritzen diren euskal dantzetan, frontoiaren atzeko etxean, duela gutxi berriro dutena. Batzuk hizkuntza ikasten eta besteak dantzak, denak euskal kultura sustatzen Atetzen!

Talde handia aurkitu dugu jauziak dantzatzeko, eskualdeko punta ezberdinetakoak denak. Gehienak euskaldunak, baina baten batek euskaraz ez dakenez, hizkuntza ikasteko ere probesten dituzte dantza klaseak.

Guraso zein seme-alaba, sukaldarien txanoak apaintzen

Dance fusion taldea, Aritzuko Mavi monitoreaekin

Eta euskal dantzak bakarrik ez, Poloniako dantzak ikasten ere harrapatu ditugu, kulturartekotasuna sustatuz!

● EGURREZKO TAILA

Estu ibili ziren aurten taldea ateratzeko, baina 9 laguneko koadrila biltzen da ostiralero Alkotzen egurrarekin artelanak egiten. Joan zen urteko berak dira gehienak, baina Eltzaburuko bi batu dira aurten. Iñaki Villanueva artista da irakaslea, eta artelan ederrak egin zituzten iaz ikasitakoarekin. Ea aurten zer sortzen duten.

● ERRUGBIA ETA HERRI KIROLA BATUTA

Gurean arrakasta izan duten bi kirol dira errugbia eta herri kirola. Hala ere, toki gehienetan bezala, futbola eta esku-pilota dira nagusitasun handiz gailentzen direnak. Nagusitasun hori gutxitzeko helburua du Maika Iraizoz monitorea. Bi kirol hauek bizi izan ditu txikitatik, eta horiek irakasten aritzen da Larraintzarren.

Ostiralero, eskolatik atera eta lehenbizi errugbian eta gero herri kirolean aritzen dira gaztetxoak.

● ULTZAMAKO ESKUBALOI TALDEA

Larraintzarren ere, eskolako kiroldegian bi eskubaloit talde aritzen dira, gazteagoak batzuk eta helduagoak besteak. Beti-onak taldeko entrenatzaile bat etortzen da astean bitan, baina Ultzamako talde gisa aritzen dira partiduetan.

Gehien-gehienak neskak dira helduen taldean, eta pareko dago talde gaztean. Ultzamatik kanpoko kirol taldeekin hitzarmenak egiten ari da Ultzamako kirol arloa, behin eskolatik aterata gustuko kirolean aritzeko aukera izateko. Hurrengo Pulunperen batean sakontasun handiagoz landuko dugu gai hau.

● EUSKARAZKO ANTZERKI TAILERRA KOLOKAN

Oraindik ez da talderik sortu euskarazko antzerki tailerrera. Gizarte Zerbitzukoek denbora gehiago eman dute izena eman ahal izateko, eta behin taldea sortzen denean Basaburuan ariko dira. Larraintzarren, aldiz, gaztelerazko antzerki tailerrean aritzen dira.

Gutxieneko kopurura iritsi ez direnen artean paleak birziklatzeko tailerra izan da, Alkotzen egitekoa zena. Eta Ziaurrizten zunba ikastaroa zen egitekoa, baina jende nahikorik ez zegoenez bertan behera geratu da, eta Odieta kirol zein kultur jarduerarik gabe geratu da.

▲ Dantzariak aldi berean erdizka pausoa egiten

▲ Ultzamako eskubaloit taldea entrenamendua amaitu berrian

▲ Errugbian eta herri kirolaetan aritu ostean, talde argazkia Maika Iraizotzekin

Javier Rey

idazleari elkarrizketa

“MEMORIA HISTORIKOAREKIN LOTUTAKO TESTIGANTZA ASKO DENBORAK ERAMAN DITU”

Javier Rey idazleari elkarrizketa

Joan zen hilabeteen Javier Rey Bacaicoa, Txantreako idazle eta mendizalea, etorri zen gurera mendiaz eta memoria historikoaz solastera. Larraintzarko liburutegian aurkeztu zuen bere azken lana, Guía del GR 225. Fuerte de Ezkaba-Urepel. Liburua gida praktikoa da, Ezkaba gotorlekutik Iparraldeko mugara heldu ziren hiru -lau, batzuen ustez- iheslarien ibilbidea egiteko.

Hala ere, ez da liburu tekniko bat soilik, eta bere orrialdetan ihesari buruzko testu batzuk irakur daitezke. Eta batez ere, Rey-k esan zuen bezala, liburuaren helburuetako bat mendizaleek presoek sentitu zuten aislatzea da, eta haien memoria mantentzea. Javier Reyren mintzatu gara:

Larraintzarrera etorri zinen liburua aurkeztera, zer moduz?

Sorpresa ona izan zen, gerturatu zen jendearen kopuru eta kalitatearengatik. Ez nuen uste, hain sakabanatuta dagoen bailara batean horrelako interesa izatea gai honekiko. Baina jendearen interbentzioek erakutsi zuten, frankismoak gertaera hauek isiltzen saiatu arren, gaiaz solasteko gogo handia dagoela.

Ultzama ibilbidetik kanpo geratzen den arren, posible da iheslarien bat alde honetara etorri izana?

Iheslari guztiak Nafarroatik kanpokoak zirenez, ez zekiten ziur norantz ari ziren ihes egiten, eta horrek sakabanaketa ekarri zuen. Fermin Ezkieta adituarekin solastu naiz honetaz, eta ez dago testigantzarik Ultzaman, baina bai Xulapain, Olague, Aritzu, Lantzu edo Baztanen besteak beste. Hala ere, baliteke Ultzamara ere joan izana baten bat, aurreragoko ikerketek argituko dute.

Aurkezpenean, bide hori egin zuten iheslarien azalean jartzea gomendatu zenuen, kirola egitea baino interes handiagoa du bideak ezta?

Urteak daramatzat halako hainbat proiektu-

rekin, eta Nafarroako ibilbideen markaketan. Gida hau egitea proposatu zidatenean ilusio handiarekin ekin nion, ibilbide hau tresna bat baita memoria historikoa bizirik mantentzeko. Bidea eginez, iheslarien bizi-penak gogora ekartzea esperientzia handia da, jakitea bide hori egin zutenek muturreko egoera bat bizi zutela, esperantza bakarra izanik, muga bizirik gurutzatzea. Hori da liburu honen helburua.

Uste duzu Ezkabako ihesaldia behar bezala ezaguna dela? Edo oraindik ere asko dago egiteko?

40 urteko diktaduraren eraginez, bi belaunaldiz historia ezkutatu nahi izan dute, garaileek haien egia faltsua inposatu zuten, eta garaituak isilik geratzea behartu zituzten. Hura bizi zutenek orain daukate hitz egiteko aukera, baina hiltzen ari dira, egia jakiteko ezinbestekoak ziren bizipen asko galdu egin dira.

Zure iritziz, zer egin beharko litzateke Ezkabako gotorlekuarekin?

Iruñeko erorien eraikina suntsitu behar dela uste dut, baina Ezkabako gotorlekua mantendu, irekita ordea. Ez da arrazoirik existitzen eraikina ejertzitoaren eskuetan jarraitzeko, ez baitu interes militarrik. Barnean Nafarroako memoria historikoaren museo bikaina jar liteke.

Ibilbidera itzuliz, nori, nola eta noiz gomendatzen duzu bidea egitea?

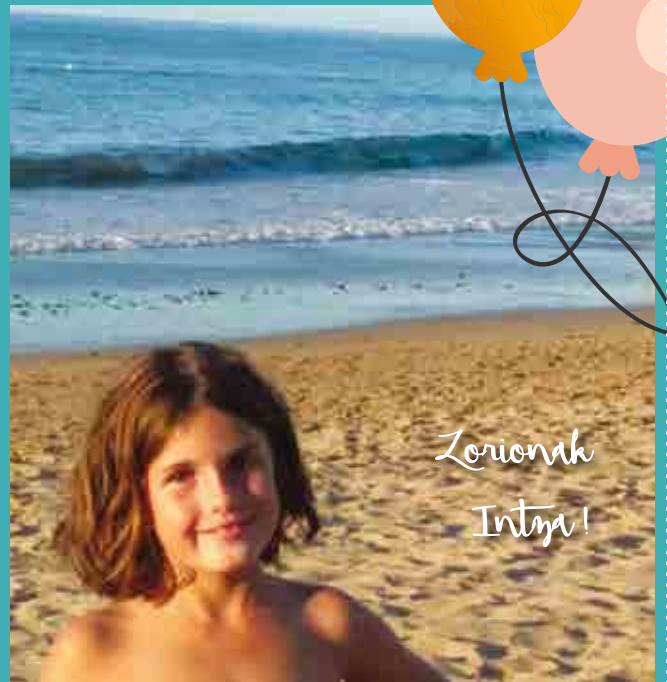
Mugitzeko arazo handirik ez duen edonorentzat egingarria da ibilbidea, ez da presakuntza fisiko berezirik behar. Garaiari dagokionean, uda edo udazkena izaten da hoberena, neguan elurra arazoak sortzen ahal dituelako 1000 metrotik gorako lekuetan. Gomendio orokorrak dira, baina norberak aukeratu dezala noiz eta nola egin.

Patxi Irurzun

Ultzamako liburuazaina

Zorionak! Zorionak!

Zoriondu zure laguna
Pulunpen!
pulunpe@gmail.com

2018ko abuztua

Gure alderdian, abuztuan izan ziren jaiotzak, ezkontzak eta heriotzak:

Ezkontzak:

ULTZAMA **Arraitz**

Ander Eratsun Sansebastian, Iturengoa, eta Leire Hernandorena Ariztegi, Arraizko **Boliñenekoa**, uztailaren 28an ezkondu ziren. Iturenen –Aurtizen– biziko dira.

“
Mila zorion
ezkonberriei
”

Jaiotzak:

ODIETA **Ostitz**

Pablo Ibañez Lusarreta, abuztuaren 16an jaio zen. Diego eta Celiaren semea, **Gartxotenean**.

Heriotzak:

BASABURUA **Igoa**

Juan Telletxea Lizeaga, **Irazabalgo** nagusia, abuztuaren 6an hil zen.

IMOTZ **Oskotz**

Martina Gerendiain Irigoien, **Sastrearen** etxeko etxekoandrea, abuztuaren 19an hil zen.

“
Ongi etorri jaio berriei
eta zorionak beren
gurasoei!
”

ULTZAMA **Iraizotz**

Leiane eta Amati Olasagasti Arangoa, bixkiak, abuztuaren 7an jaio ziren. Alfredo Arangoa eta Miren Olasagastiren alabak

Itsaso

Andres Petrirena Azpiazu, Itsasoko apez izandakoa, Iruñeko Buen Pastor zahartegian hil zen, abuztuaren 13an.

ULTZAMA **Arraitz**

Fidel Beratsain Villanueva, **Goitikoetxeko** nagusia, abuztuaren 15ean hil zen.

“
Gure oroimenean
izanen zarete
”

NEUMÁTICOS BETELU

646 47 41 66

Juan Alonso Ortiz

Taller Mugikorra

Neumatikoen aldaketa

Zulatutako neumatikoen konponketa

Zuk nahi duzun tokira joango gara zure
neumatikoak konpontzera
Kostu gehigarririk gabe, kontsultatu prezioak
Nafarroan eta Gipuzkoan lan egiten dugu

Erdiko karrika, 8A · Aizarotz (Basaburua) · Info@neumaticosbetelu.es

MANTENTZE - LANAK · INSTALAZIOAK · KONPONKETAK · ARGI PUBLIKOAK · PROYEKTUAK · AURREKONTUAK · BOLETINAK ETA ZIURTAGIRIAK

KARRIKOLAR
ELEKTRIZITATEA

629 31 53 32 · 722 766 835

LIZASO · karrikolaregoitz@gmail.com

**GOTELET-A
KENTZEA**

**FATXADAK
ZAHARBERRITZEA**

**IRAGAZGAITEA
(IMPERMEABILIZACIONES)**

DAVID ELIZONDO PINTURAK
DEKORAZIO ETA INDUSTRIA PINTURA

**KALITATEA
ETA
GARBITASUNA**

**AURREKONTUA
KONPROMEZURIK GABE**

678623866

ZIAURRITZ · argapin@hotmail.com

EUSKARALDIA

11 EGUN EUSKARAZ

2018ko azaroaren 23tik abenduaren 3ra

IZEN-EMATEA

www.euskaraldia.eus